

Söýgüliler günü däl, zyna günü.

Allaha hamd, Pygamberimiz Muhammede salat we salam bolsun.

14-nji Fewral nireden gelip çykdy we kimleriň baýramy?

Bu baýram öz aslyny butparaz köp taňryly Grek, Rim taryhyndan alyp gaýdýar. Rimlileriň Hristianlygy kabul etmegi biler bu gün Hristianlaşdyrylýar we bu baýrama Hristian din adamy bolan Walentiniň (St. Valentine's Day) ady dakylýar. Gadymy Rimda 15-nji Fewral gününi, olara görä bereket taňrysý bolan Luperkusyň hatyrasyna, Luperkalia günü bellenyärdi. Ol gün din adamlary ol taňrylarynyň ýoluna geçi gurban ederdiler. Soňra bolsa, gurban edilen geçiň derisiniň bir bölegini kelleleriniň üstüne goýup, göýä Luperkusy temsil edip, Rimiň köçelerinde yglap öňünden çikan her kimi ellärlerdi. Yaş gyzlar bolsa, özlerini elletmek üçin öňe atylyp, göýä bereket taňrysýndan paý almaga çalyşarlardy. Olaryň ynanjyna görä beýle etmek, dogurganlygy artdyryardy.

Luperkalia baýramynyň bir gün öň ýany ýagny 14-nji Fewralda ýaş oglanlar gyzlaryň ady ýazylgy bolan kagylardan bije çekerlerdi we haýsy gyzyň ady çyksa baýram gutaryança şol gyz bilen bile bolarlardy. Bu gün ýaşlaryň ilkinji jynsy gatnaşyga girip görýän günleridi.

Hristian din adamlarynyň soňradan bu däbi gadagan edip, gyzlaryň ady ýazylgy kagylaryň ýerine diňe Hristian din adamlarynyň atlary ýazylgy kagylary sowgat bermäge rugsat berýärler.

Walentin günü diýilmeginiň sebäbi, Rimde bir gyz bilen gizlin aragatnaşyk saklan we şol sebäpli ölüm jezasy berlen Hristian din adamı bolan Walentindir. Walentiniň 14-nji Fewralda öldürilenligi belläp geçiliýär.

Şeylelikde aslyny Rim butparazlaryndan alyp gaýdýan we zyna günü bolan 14-nji Fewraly Hristanlaşdyrmak üçin amatly pursat döreýär.

Şonuň üçin Papa Gelasius 14-nji Fewral gününü, Walentiniň hatyrasyna bellenilýän gün yylan edýär.

Käbir maglumatlara görä Walentin ölüm jezasy berilmäge äkidilende, söýgülisine bir kagyzda hat ýazyp goýanlygy aýdylýar. Walentiniň adyny göterýän kagylar bolsa, şonuň bilen baglanyşdyrylýar.

1800 ýýlda bu baýramyň Amerika barmagy bilen bu baýram dünýäniň her ýerine ýaýraýar we ýazgyly kartlaryň, gülleriň ýagny dürli sowgatlaryň satylýan, gazançly baýramyna öwrülýär.

Bu baýramyň döreýisi barada başgada dürli taryhy maglumatlar we hekaýalar bar.

Bu baýramyň aslyny Grek, Rim butparazlygyndan alyp gaýdýanlygy, zynanyň, deýýuslygyň, binamyslygyň nyşandydygy we soňradan Hristanlaşdyrylanlygy bolsa, anykdyr.

Bilişimiz ýaly Yslamda musulmanlara kapyrlara meñzemek, olaryň däp-dessuryny, edim-gylýmlaryny ýörelge edinmek alymlarymyzyň bir agyzdan kabul etmegi bilen haramdyr. Çünkü daş-keşpdäki meňzeşligiň kalba, ynanja täsiri bardyr. Bir zady gaýtalamak, ol zada öwrenişmäge we kalpdan oňa razy bolmaga eltýändir.

Allah Tagala aýatda:

وَلَا تُرْكُنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أُولَئِكَ ثُمَّ لَا تُنَصِّرُونَ

“Zulum ýoluny tutan kimselere meýil etmäň. Beýle etseňiz, size dowzah ody deger. Siz üçin Allahdan özge dost ýokdur. Soňra (ýagny zalymlara eýerseňiz) size ýardam berilmez.” ¹

Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem) bu barada şeýle diýýär:

مَنْ تَشَبَّهَ بِقَوْمٍ فَهُوَ مِنْهُمْ

“Kim bir millete meñzese, ol hem olardandır.” ²

Alymlar bu hadisyň düşündirişinde: Musulmanyň ynançda, ybadatda, ahlakda, özünü alyp barşynda, söz we adatlarynda kapyrlara meñzemegi, olara eýermegi, olaryň agzyna öýkenmegi haramdyr diýip, şerh edendirler.

Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem):

لَيْسَ مِنَ الظَّالِمِينَ مَنْ تَشَبَّهَ بِغَيْرِهِ وَلَا تَشَبَّهُوا بِالْيَهُودِ وَلَا بِالنَّصَارَى، فَإِنْ تَسْلِيمَ الْيَهُودُ إِلَيْهِمْ بِالْأَصْبَاحِ، وَتَسْلِيمَ النَّصَارَى إِلَيْهِمْ بِالْأَكْفَافِ

“Bizden başgasyna meñzeyän bizden däldir. Yáhudy we hristianlara meñzemäň. Çünkü ýahudylar salamlaşanlarynda barmaklary bilen ýşarat ederler, hristianlaryň salamy bolsa, elleriniň aýasy bilen ýşarat etmekdir”³diýýär.

Özüne Muhammet (sallallahu aleýhi we sellem) ymmaty diýyän kişileriň arasynda, edil kapyrlar ýaly bolup olara eýerýän, olaryň edenini edýän, olaryň baýramlaryny belleyän kişiler barada, Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem) näme diýerdi? Kapyrlaryň salam berisi ýaly salam bermegi gadagan edip, ony olara meñzemek diýip atlandyran Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem) öz ymmatynyň içinde kapyrlaryň baýramyny edil kapyrlaryň belleyishi ýaly edip belleýänleri görse näme diýerdi?

Pygamberimiz (sallallahu aleýhi we sellem):

لیس منا من عمل بسنة غيرنا

“Kim bizden başgasynyň sünneti (ýörelgesi, adaty) bilen amal etse bizden däldir”⁴

Kimde-kim Pygamberimiziň (sallallahu aleýhi we sellem) sünnetini taşlap, sünnette ters bolan zatlara amal etse, ýahudy we hristianlaryň adatlaryna eýerse, gymmatly, faziletli, üstünlik bolan zady taşlap, kapyrlaryň zerre ýaljak hem gadyr-gymmaty bolmaýan zatlarynyň yzyna düşse we olary gowy görse, bu kişi özüne musulman diýsede, Pygamberimiziň (sallallahu aleýhi we sellem) ýolundan çykan kişidir.

Uly alym meşhur Ibn el-Kayýim (rahimehullah) şeýle diýýär: “**Kapyrlary simwollary (baýramlary) mynasybetli gutlamak alymlaryň bir agyzdan aýtmagy bilen haramdyr. Bu diýmek ýagny olara “baýramyň mübärek bolsun” ýa-da “baýramyň gutly bolsun” ýaly zatlar aýtmakdyr. Buny diýen kişi bu söz sebäpli kapyr bolmasada, haram işi etdigi bolar. Bu bir Hristiana haja (kresta) sezde edenligi üçin gutlamak ýaly zatdyr. Hatda (kapyryň baýramyny gutlamak) bir kişini şerap içenligi, adam öldürenliği, zyna ýaly uly günä edenligi üçin gutlamakdan has beterdir. Diniň gadryny bilmeýän we bu işin erbetliginden habary bolmaýan köp kişi, bu günä sezewar bolarlar. Bir kişini günüşi ýa-da bidgaty ýa-da küfri sebäpli gutlan kişi, hökman Allahyň gazabyna duçar bolar.**”⁵

Ibn Kayýimiň (rahimehullah) sözlerine üns bersek, kapyrlaryň baýramyny belleyäniň dälde, eýsem olaryň baýramlaryny gutlaýanlaryň nähili erbet iş edýändiginden habar berýär. Hut özi kapyrlaryň baýramyny belleyän kişin ýagdaýynyň nähiliidigini pikirlenip görün!

Kapyr halklaryň baýramyny bellemek, belli bir derejede öz ynanjyňdan, däp-dessuryňdan, medeniyetiňden yüz öwürmegiň bir görnüşidir. Bu baýramy belleyänler sözleri bilen muny tassyk etmeselerde, kapyrlaryň baýramyny bellemek bilen ýagny hereketleri bilen buny tassyk edýärler.

Bu meselede gowşaklyk görkezmeli däldir. Bir sowgat bilen, gutlag söz aýtmak bilen näme zyýany bar diýmeli däldir. Uly otlaryň başda göze ilmeýän uçgunlardan emele gelyänini ýatdan çykarmaly däldir.

Allaha hamd, Pygamberimiz Muhammede salat we salam bolsun.

1-Hud 11/113.

2-Ebu Dawud, Şeýh Albani sahyh diýdi.

3-Tirmizi. Şeýh Albani sahyh diýdi.

4-Taberani, el-Mujemul-Kebir, 1/118. Şeýh Albani hasen diýýär: es-Silsileetus-Sahiha, 5/193.diýýär.

5-Ahkamu Ehli-Zymme.Muhammed bin Salih el-Useýmin, Mejmuu Fetawa we Rasail, 3/44.